

KSAU § 68 Remiss av betänkandet Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18) - Svar senast 11 september 2023

Diarienummer KS 2023/442

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott antar förslaget till yttrande.

Yrkanden

Anton Hammar (S) yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag till yttrande.

Beslutsgång

Ordförande frågar om arbetsutskottet beslutar enligt Anton Hammars (S) yrkande och finner att det blir arbetsutskottets beslut.

Sammanfattning av ärendet

Ragunda kommun är remissinstans för betänkandet "Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)".

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att i svaret ge besked om detta. För andra remissinstanser innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Remissvaren ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet senast den 11 september 2023.

Underlag för beslut

Remissmissiv: Betänkandet Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)
Socialdemokraternas förslag till yttrande, 2023 08

Beslut skickas till

Klimat- och näringslivsdepartementet: kn.remissvar@regeringskansliet.se
Lars Bryntesson, Regeringskansliet, lars.bryntesson@regeringskansliet.se

Justerande		Utdragsbestyrkande
------------	--	--------------------

Mottagare
Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
lars.bryntesson@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet "Värdet av vinden – kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraft (SOU 2023:18)"

Sammanfattning

Ragunda kommun anser att en kommunal skatteintäkt från vindkraft är angelägen. Incitamenten för kommunerna att i större utsträckning bidra till utbyggnaden av energiproduktion skulle markant öka. Regeringen behöver skyndsamt bereda och remittera ett förslag som skulle innebära skatteintäkter till kommuner från storskalig vindkraft baserat på de underlag utredning tagit fram. Ett sådant förslag från regeringen bör också innehålla förslag på hur kommuner ska kunna tillgodoräkna sig intäkter från befintlig vindkraft. Sådana förslag måste dock utformas på ett vis som inte riskerar den svenska konkurrenskraften och tillförlitligheten till långsiktiga spelregler för investeringar i Sverige.

Ragunda kommun ser positivt på möjligheten för ägare av bostadsbyggnader inom ett visst avstånd från större vindkraftverk att få ersättning/rätt till del av intäkt som verken genererar. Dock måste konstruktionen kring ersättning/rätt till del av intäkt nogra utredas innan implementering sker. Vidare ser kommunen positivt på rätten för den som äger en fastighet med bostadsbyggnad inom ett visst avstånd från landbaserad vindkraftsanläggning att få fastigheten inlöst om ägaren så vill.

Ragunda kommun avstyrker förslaget om att kommunen ska förena sin tillstyrkan av en vindkraftsanläggning med ett krav på att anläggningen ska finansiera lokalsamhällets utveckling såsom förslaget nu är formulerat. Förslaget är i mångt och mycket otydligt trots utredningens goda intentioner avseende bygdemedel. Ragunda kommun ser dock gärna att tydligare regler kring bygdemedel/bygdepeng tas fram för att skapa enklare och bättre förutsättningar för kommuner, lokalsamhällen samt branschen.

Kommunal intäkt

Utredningen Stärkta incitament för utbyggd vindkraft har genom sitt omfattande arbete med frågan om kommunal intäkt dragit slutsatserna att tillräckliga incitament för att öka kommunernas tillstyrkan bara kan uppnås genom att vindkraftverk ger en intäkt till den kommun där de står. Vidare har utredningen konstaterat att detta bara är möjligt genom statlig finansiering eller beskattning. På

grund av direktiv till utredningen har sådana förslag inte tagits fram. Utredningen konstaterar i sitt betänkande att detta får till följd att incitamenten för kommunerna att tillstyrka etableringar ej kommer öka trots de förslag som nu presenterats.

Det är beklagligt att direktiv förhindrat utredningen att lägga effektfulla förslag för ökade incitament. Ragunda kommun ställer sig kritisk till denna begränsning.

Genom att tillsätta utredningen har staten skapat en förväntan på kommunal intäkt men inga ändamålsenliga förslag finns att diskutera. Detta skapar fortsatt oklarhet kring den ekonomiska framtiden för vindkraftsetableringar både för kommuner och för branschen. Att övriga nordiska länder redan har ett fungerande system där landbaserad vindkraft ger kommuner skatteintäkter ökar också förväntan på ett liknande system i Sverige.

Kommunerna har ett långtgående samhällsbyggnadsansvar och ansvar för att bedöma lämpligheten av användning av mark och vatten inom kommunens geografiska område. Etablering av vindkraft är en fråga om samhällsbyggnad och inte enbart energiproduktion. Storskalig vindkraft har en påverkan på landskapet och detta får inverkan på kommunernas ställningstagande. De värden som eventuellt kan gå förlorade vid en etablering är svåra att bedöma och den lokala nyttan av etableringen kan upplevas lägre än exempelvis andra större etableringar såsom transportinfrastruktur eller tillverkningsindustri.

Mot bakgrund av ovanstående ser Ragunda kommun det som ytterst angeläget att regeringen bereder och remitterar ett förslag som motsvarar de förväntningar som byggts upp till följd av tillsättandet av utredningen. Ska incitamenten för kommunerna att tillstyrka vindkraftsetableringar öka är det avgörande att en betydande skatteintäkt kommer kommunerna till del.

Intäktsdelning för boende

Ragunda kommun ser positivt på utredningens intention. Däremot ställer sig kommunen tveksam till den föreslagna lösningen. Den nedre gränsen för värdet på en ytterligare bostadsbyggnad som ger rätt till ersättning enligt förslaget, är högt satt. Färre ägare av bostäder får därmed ersättning på orter där värdet på fastigheter är lågt. Motivet för det är oklart. Förslaget kräver en genomgripande bearbetning för att vara genomförbart. Det behöver också stämmas av med den pågående utredningen Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister (Dir 2022:94).

Inlösen av bostadsfastighet

Förslaget upplevs ej färdigberett i förhållande till annan lagstiftning. Ragunda kommun kan således inte ta ställning till förslaget men ställer sig positiv till utredningens intention.

Finansiering av lokalsamhällets utveckling

Ragunda kommun delar SKR:s ställningstagande enligt följande:

SKR anser att det är viktigt att skapa ett förtydligande runt dagens förfarande med olika former av bygdepeng, och ser positivt på utredningens intentioner. SKR ser inte några hinder mot att det tydligare framgår att, och i så fall på vilket sätt, en vindkraftsoperatör kan göra egna överenskommelser med lokalsamhället. SKR avstyrker däremot det föreliggande förslaget, som är svårförståeligt och otydligt, och anser att det kräver fortsatt bearbetning.

I den kommunala kompetensen ingår att via skatteintäkter fördela medel för kommunens behov. Ett system där kommunen får skatteintäkter baserat på vindkraftsetableringarna, skulle ge kommunen medel att investera i sin utveckling på ett etablerat och välförankrat sätt. SKR ser däremot en lång rad problem med föreslagen reglering. Det är ett främmande system, med oklara roller och uppgifter med gränser till kommunens myndighetsutövning. Syftet med att staga upp regelverket runt bygdepengar från vindkraften, riskerar på detta sätt att motverkas. Ett oreglerat och otydligt system riskerar att ersättas av ett visserligen reglerat men likaledes otydligt system.

Det är oklart vilka föreningar som är tänkta att vara berättigade till stöd. Likaså är det oklart vem som ska bedöma föreningarnas demokratiska förankring och bidrag till lokalsamhällets utveckling, och på vilka grunder. Det framgår inte heller om föreningar kan nekas ersättning om de inte, eller inte längre, bedöms bidra till lokalsamhällets utveckling och på vilka grunder detta i så fall kan ske. Det är också svårt att se framför sig hur utveckling, framväxt och avveckling av föreningar ska hanteras under den relativt långa tid som en vindkraftsanläggning finns i drift.

Förslaget riskerar att leda till en icke önskvärd administrativ börda för kommunen, och sannolikt också för verksamhetsutövaren. Det tillkommande administrativa arbetet är heller inte finansierat enligt finansieringsprincipen, vilket det borde vara så som tillkommande uppgift för kommunerna. Sammantaget anser SKR att oklarheterna i detta förslag riskerar att bidra till negativa diskussioner runt vindkraften, mer än att ge positiva effekter av etableringarna. I en fortsatt bearbetning av regleringen av bygdemedel, vill SKR understryka att kommunen skulle kunna, utifrån sin lokalkännedom och lokalförankring, vara väl lämpad att hantera en bygdepeng till den lokala utvecklingen. Detta under förutsättning att avsättandet av en bygdepeng är skild från den kommunala tillstyrkan, och även i övrigt tydligt reglerad. En sådan ordning kan däremot inte i storlek ersätta en kommunal skatteintäkt från vindkraften, bara utgöra ett komplement.

Tillfälligt stöd för kommunal energiplanering

Ragunda kommun delar SKR:s ställningstagande enligt följande:

SKR har tidigare påtalat att ett ekonomiskt stöd kan vara avgörande för att ge även kommuner med begränsade resurser möjlighet att prioritera att ta fram uppdaterade underlag gällande vindkraft 2. Ett ekonomiskt stöd kan bidra till att möjliggöra ett proaktivt arbete i kommuner gällande vindkraft, vilket är till gagn för tydligheten för alla parter. SKR ser därför positivt på förslaget om ett statligt stöd för att stärka kommunernas förmåga till energiplanering och fysisk planering gällande vindkraft.

Den föreslagna perioden behöver däremot förlängas för att kommuner med intresse av att uppdatera sina energiplaner och synen på vindkraft i översiktsplanen, ska hinna med att utnyttja det. Det behövs långsiktiga förutsättningar för att kommuner ska kunna prioritera frågorna och arbeta fram underlag. Det föreslagna bidraget är också mycket begränsat i storlek vilket inte heller bidrar till långsiktigheten.